

Voitto väkivallasta – miksi minusta tuli säveltäjä ja Göremen syntyhistoriasta

Meiltä säveltäjiltä toisinaan tiedustellaan sitä, miksi tai miten meistä tuli säveltäjiä, miksi sävellämme. On mukava huomata, että tekemisemme tuntuvat kiinnostavan ainakin näitä kysyjiä. Kysymyksen sattuessa kohdalleni olen kertonut miten musiikki on aina ollut osa elämäni ja olen jo varhain tuntenut kutsumusta säveltämiseen. Vaikka tämä kaikki pitää paikkansa, on se vain osa tarinaa, eräänlainen turvallinen julkisivu.

Hyvin pitkäkestoisen hauduttelun ja pohdinnan tuloksena olen nyt rohkaistunut kertomaan tästä kokonaiskuvasta ja siihen erottamattomasti liittyvistä raskaista asioista ensimmäistä kertaa julkisesti. Tämä on tarina siitä, miksi sävellän. Tämä on tarina väkivallasta.

Olen omakohtaisesti nähnyt ja kokenut mihin vaikenemisen kulttuuri voi pahimmillaan johtaa. Siksi uskon, että vaikeneminen ei loppujen lopuksi ole hyvä eikä oikea ratkaisu. Vaikka väkivallasta nykyään keskustellaan paljon ja niin tulee keskustella, mielestäni näkyvin keskustelu rajautuu vain osaan koko väkivallan kentästä ja sen tekijöistä. On monia asioita, joista vielä vaietaan. En tiedä, onko tämä avautumiseni järkevää, auttaako se ketään tai tuoko se mitään lisää keskusteluun väkivallasta, sen vaikutuksista ja mahdollisuuksista selvittää siitä – se kaiketi jää nähtäväksi. Mikäli keskustelua syntyy, olen siinä mielelläni mukana.

Vaikka näistä asioista puhuminen on kytenyt mielessäni jo pitkään, nousi se nyt ajankohtaiseksi kun Spotifyssä ja muutamassa muussa suoratoistopalvelussa on juuri julkaistu konserttiäänite teoksestani Göreme kitaralle ja elektroniikalle, joka on yksi monista yhteistyöprojekteistani kitarataiteilija Patrik Kleemolan kanssa. Tällä nimenomaisella äänitteelläkin esiintyjänä on Kleemola.

Miettiessäni nyt, kymmenisen vuotta myöhemmin, loppukesästä ja alkusyksystä 2009 säveltämäni Göremen syntyhistoriaa ja syitä säveltämiseeni ylipäätään, päätin rohkaistua kertomaan niistä hiukan. Toivon, lukuisten muiden esimerkkien ohella, oman henkilöhistoriani olevan ainakin jonkinlainen osoitus musiikin ihmeellisestä voimasta. Olen äärimmäisen onnellinen siitä, että elämässäni nykyään on läheisiä ja tärkeitä ihmisiä. Rakas vaimoni Katja ja ystäväni: te olette todellinen tukipilarini. Kiitos. Mitkään sanat eivät riitä kuvaamaan kiitollisuuttani.

Aina asiat eivät ole olleet näin onnellisesti. Lyhyesti – olen väkivallan uhri. Väkivalta on ollut osa elämäni alusta asti ja sen vaikutukset kulkevat mukanani läpi elämän, vaikka akuutista vaiheesta olenkin onneksi päässyt jo irti. Kohtaamani väkivalta on ollut niin fyysistä, henkistä kuin rakenteellistakin laatua, rankkaa kouluväkivaltaa unohtamatta. Jo varhaislapsuudessani alkaneen ja toistakymmentä vuotta kestäneen fyysisen väkivallan aikana terveyteni ja henkeni on ollut uhattuna ja vielä pitempään jatkuneen henkisen väkivallan keinoin itsetuntoni ja ihmisyyteni on yritetty tuhota. Siinä ei onnistuttu, mutta pahimmillaan taidettiin päästä aika lähelle. Yksinäisyys, jatkuva pelko, häpeä, epävarmuus sekä kokemukset omasta riittämättömyydestä, kyvyttömyydestä, kelvottomuudesta ja pohjattomasta huonoudesta sekä arvottomuudesta ovat tuttuakin tutumpia, eivätkä nuo tuntemukset edelleenkään ole täysin vieraita. Vähitellen niiden kanssa on kuitenkin oppinut elämään. Nuo tunteet eivät enää hallitse taikka määrittele minua.

Pahimmat ja raskaimmat ajat ovat olleet todella vaikeita, yksinäisiä, jopa toivottomia. Varsinkin silloin, ja vielä nykyäänkin musiikki on antanut minulle pakokeinon, tavan kestää maailmaa, syyn elää ja päästä eteenpäin. Siksi olen säveltänyt, sävellän edelleen ja toivon saavani mahdollisuuksia säveltää niin pitkään kuin henki pihisee. Säveltäminen on tärkeä osa edelleen jatkuvaa paranemisprosessiani. Se on merkittävä osa ihmisenä olemistani.

Göremen kohdalla ihmiskunnan väkivaltaisuus ja siitä nousseet ajatukset olivat se perimmäinen inspiraation lähde. Ylipäätään motivaatio ja inspiraatio sävellystyölleni tulee ympäröivän maailman ja ihmisyyden perimmäisistä, ajattomista ja mielestäni siksi aina ajankohtaisista kysymyksistä. Alussa säveltäminen oli minulle kirjaimellisesti pakoa ajasta ja paikasta ja edelleenkin musiikin taianomainen kyky vaikuttaa kokemuksiimme ajasta ja ympäristöstämme kiehtoo minua suuresti.

Näin jälkikäteen ajatellen Göremen säveltämisen aikoihin otin yhden monista askelistani kohti parempaa. Vaikka pintapuolisesti kaikki näyttikin ehkä olevan varsin hyvin, sisälläni kävi kova kuohunta. Senhetkiset rankat tunnelmat ja pohdinnat siirtyivät mielestäni teoksen musiikilliseen lopputulokseen, ja saman toteamuksen voisin tehdä monen muunkin teokseni kohdalla. Pienin askelin elämä on alkanut kantaa yhä voimakkaammin. Siitä kuuluu suuri kiitos musiikille ja kaikille hyville ihmisille, joita vuosien varrella on ilmestynyt elämääni. Kiitos.

Sosiologisesta näkökulmasta tarkastellen väkivalta on tiukasti kietoutunut yhteen vallan kanssa. Pelko vallan ja aseman menetyksestä saa monet sulkemaan silmänsä varsinkin rakenteelliselta väkivallalta, jota meidänkin ajassamme edelleen laajalti esiintyy yhteiskunnan eri tahoilla. Väkivalta on aina osoitus heikkoudesta ja pelon tunteesta – perin inhimillisiä piirteitä molemmat. Varsinkin rakenteellisessa väkivallassa on se erittäin hankala ominaispiirre, että aiheuttamansa tuhon ohella se aina myös hyödyttää tiettyjä tahoja. Juuri siksi rakenteellisen väkivallan olemassaolon myöntäminen, sen tunnistaminen ja siihen puuttuminen onkin mielestäni yksi suurimpia haasteita paitsi omassa yhteiskunnassamme, myös globaalilla tasolla. Meidän kaikkien yhteisenä vastuunamme on toimia väkivaltaa vastaan.

Haluan työlläni musiikin kentällä niin säveltäjänä, luottamustoimissani eri organisaatioissa kuin opettajana myötävaikuttaa siihen, että taiteen itseisarvo ymmärretään ja sitä halutaan vaalia. Olen tälläkin hetkellä vielä tässä osaltaan siksi, että yhteiskunnassamme on ollut taiteen olemassaolon edellytyksiä ylläpitäviä rakenteita. Vaikka nykyään tiedämmekin musiikilla ja taiteella ylipäätään olevan monia hyvinvointia edistäviä ja ylläpitäviä vaikutuksia, ei taidetta tule pitää välineenä ja keinona tuottaa vaikkapa taloudellista hyötyä tai hyvinvointia. Taiteen todellinen arvo pakenee numeroin mitattavia tuottoja ja hyötyä. Taiteella on kyky syvällä tasolla vaikuttaa ihmisten elämään. Musiikki, taide, sivistys ja kulttuuri ovat hyvän, elämisen arvoisen elämän perusedellytyksiä.

Toivon voivani työni kautta edesauttaa sitä, että monipuoliselle musiikkikentälle turvataan jatkossakin sen ansaitsemat riittävät resurssit ja kunnioitus ja että kaikkien oikeus ja mahdollisuus musiikkiin toteutuisi. Kaikenlaiset äänet ja estetiikat ansaitsevat tulla kuulluiksi ja siksi tasa-arvon ja yhdenvertaisuuden eteen on vielä paljon tehtävää. Taide-, kulttuuri- ja sivistysvastaisessa ajassamme minkään jatkuvuus ei ole välttämättä turvattu.

Lopuksi haluan toivottaa voimia ja jaksamista teille kaikille omissa taisteluissanne, ne kun tuntuvat olevan osa ihmiselämää. Väkivalta on erottamaton osa ihmiskuntaa. Me kaikki kohtaamme sitä elämämme aikana, tavalla tai toisella. Silti, niinä vaikeimpinakin hetkinä toivon teidän jaksavan muistaa, ettette ole yksin kärsimyksessänne. Meitä on monia, ja toivon meidän jokaisen löytävän ja saavan apua. Olen onnekseni saanut kokea, että väkivallan kierteestä on olemassa tie ulos.

– Markku Klami, teoskommentti Göremen julkaisuun suoratoistopalveluissa, helmikuu 2019